

LUNDS
UNIVERSITET

Gastropares, erfarenhet av gruppundervisning

Bodil Ohlsson

Professor, Överläkare

Skånes Universitetssjukhus Malmö

Magtarmproblem i vardagen

- ” Man pratar inte vid middagsbjudningen om sin mage
- ” Patienterna tror att de är ensamma i världen om sina magbekymmer
- ” Magtarmproblem kopplas inte ihop med diabetes

Dietistkontakt

- ” Hos dietisterna pratar man om sina magtarmsbesvär
- ” Gastropareskosten krockar med traditionell diabeteskost

Historik

- ” 2002 började Endokrinologiska kliniken sin första dagvårdsskola för patienter med gastropares
- ” Initiativet kom från dietisterna

Syfte: Fördjupa kunskap både för vårdpersonal och patienter om magen och kosten

Schema för gastroparesiskolan

Information från Diabetesteamet som består av

- ” Läkare, både endokrinolog och gastroenterolog
- ” Diabetessjuksköterska
- ” Dietist
- ” Fotvårdsspecialist
- ” Kurator

Måltider-gastroparesanpassad mat

” Frukost

” Lunch

” Mellanmål fm och em

” Matlåda med hem

Patientfunderingar

- ” Varför bryr sig inte läkarna om mina magtarmbesvär?
- ” Det luktar sura ägg när jag rapar
- ” Mår bäst när jag inte äter och inte rör mig
- ” Vad ska jag äta och hur ska jag lägga upp mina dagliga aktiviteter?
- ” Jag är alltid så trött
- ” Vilka smärtstillande mediciner kan jag ta?

Problem i klinisk vardag

- ” Alla som har besvär från magen tror att de har cancer
- ” När vi inte kan bota, eller knappast lindra, undviker vi patienterna
- ” Patienter med subjektiva besvär kan uppleva sig lika sjuka som de med objektiva fynd
- ” Personal upplever patienter med objektiva, begripliga fynd som sjukare än de med bara symtom

Bengtsson et al. BMC Gastroenterol 2011

Undervisa patienterna som studenter

” Patientskolor har visat sig ge mindre symtom och bättre välbefinnande på sikt

Bengtsson et al. Patient Educ Couns 2005

Utredning före gastroparesskola

- ” Utred diabetiker innan gastroparesskolan
- ” Stor variation från dag till dag i motoriken, även bland friska
- ” Måste vara god metabol kontroll vid utredning
- ” Dålig korrelation mellan symtom och fynd
- ” Korrelation mellan ventrikelscintigrafi och tyngdkänsla/tidig mättnadskänsla

Olausson et al. Neurogastroenterol & Mot 2013

Utredning

- ” Hälften av alla patienter med magtarmsymtom på gastromottagning har funktionella besvär
- ” 3 av 31 diabetiker med magtarmsymtom hade funktionella besvär
- ” UTRED
 - ó Diabetiker med magtarmbesvär!!
 - ó Dålig metabol kontroll

Kliniska yttringar

31 patienter med symtom

” 58% onormal matstrupsfunktion

” 68% onormal magsäcksfunktion

Faraj et al. Diabetic Medicine 2007

84 konsekutiva patienter

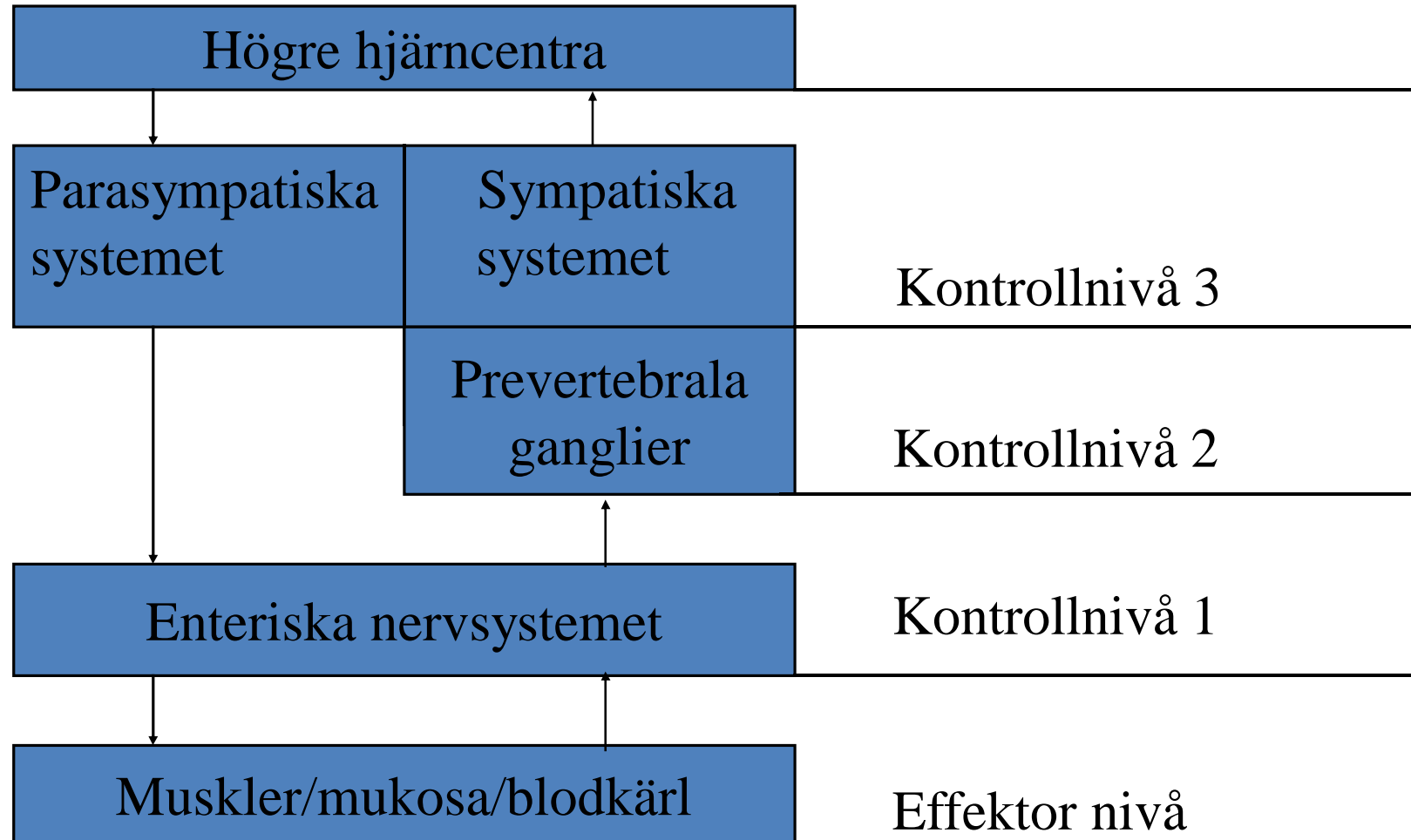
” 63% patologisk esofagusmanometri

” 13% gastropares

Gustafsson et al. Rev Diabet Stud 2011

” Bakteriell överväxt

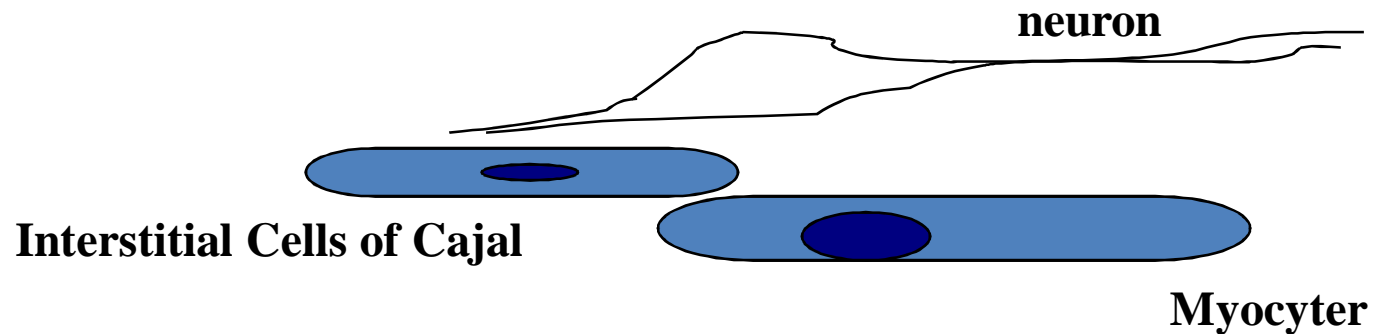
Gastrointestinalkanalens innervering

Enteriska nervsystemet

Myenteriska plexa (Auerbach's plexa)

Submukösa plexa (Meissner's plexa)

Excitatoriska neurotransmittorer: Acetylcholin,
Takykininer

Inhibitoriska neurotransmittorer: ATP, VIP,
PACAP, NO

Motilitetsmönster

É Koordination mellan aktivitet i nedre matstrupssfinktern, ventrikel, duodenum, gallblåsa och pankreassekretion

É Digestiv motilitet

ó influeras av hormoner och neurotransmittorer

É Interdigestiv motilitet

ó Migrating motor complex (MMC), oberoende av extrinsik innervation, initieras av motilin

ó **Viktigt att tömma magen mellan måltiderna, annars bakteriell överväxt-ösura äggö**

En sjuk mage mår bäst av att vara ifred!!

Patofysiologi

” Neuropati

” Dysfunction av Cajal Celler

Horvath et al. Diabetes 2000

” Muskelskada

Ejskjaer et al Diabetic Med 1999

” Microangiopati?

Gustafsson et al. Rev Diabet Stud 2011

Bemöta utan att kunna bota

- “ Hjälper bara att bekräfta, informera, lära patienterna att leva med sina problem
- “ Förstår patienten hur kroppen fungerar kan hon/han lära sig leva med det
- “ Mer ångest i relation, sämre självförtroende, mår sämre psykiskt, sjukdomssymtomen påverkar en mer
- “ Kan vi få patienten tryggare och att må bättre psykiskt:
mindre påverkan av symtomen

Att beakta vid medicinjusteringar

- ” Undvik opioider vid smärtlindring
- ” Esofagusdysmotilitet ger en långsam glukosstegring
- ” Gastropares ger en minskad glukosstegring

Ohlsson et al. Diabetologia 2006;49:2010-2014

Detta kan förklara blodsockerfall efter måltid och svängande blodsocker

Utvärdering för patienten

- ” Att man träffar andra med samma problem
- ” Att få kunskap om gastropares
- ” Att uppleva förbättring när man äter gastroparesanpassad mat
- ” Att ta insulin efter måltid
- ” Insulinpump användning har visat sig vara fördelaktigt

Vad är effekten på kliniken?

- ” PM på kliniken för behandling av gastropares
- ” Ventrikelscintigrafi beställs och görs för diagnos
- ” Samarbetet med endokrinolog-gastroenterolog har förbättrats
- ” Informationsblad för patienter om
 - ó Symtom
 - ó Kostråd med svårsmälta och lättsmälta livsmedel
 - ó Två-veckors matsedel

Ibland kan vi inte göra mer för patienten än att informera, få dem att förstå, få dem att inte va rädda för sin egen kropp

Alla behöver någon som orkar lyssna

LUNDS
UNIVERSITET